

Koncsol László:

Mit várhatunk az időtől? – Jövőnk az európai ég alatt

(Részletek)

„A fizikailag tagolhatatlan időt számos elv szerint szabdaljuk, így tájékozódunk benne visszamenőleg. 896–900: honfoglalás, 1000: államalapítás, 1526: Mohács, 1920: Trianon, 1946: Párizs, 1956: Budapest, 1968: Csehszlovákia. 1989: a kommunizmus bukása, 2004: belépésünk az Európai Unióba. /.../ Bármit képzelünk el vagy álmodunk a jövőről, nem úgy fog bekövetkezni. Minden úgy lesz, de mégsem úgy. Másként lesz, annál is inkább, mert a civilizáció elképesztő iramban gyorsulva fejlődik, s ma már számos olyan eszköz létezik, amely ismét új irányt és tempót szab neki. Napenergia, villanyautó, hidrogén hajtóanyag, plazma számítógép, szélerőművek, s egy sor új találmány, amelyről ma még csak suttognak, vagy egy szót sem szólnak, mert hadi-, tudományos vagy kísérleti titok. /.../ Ma a világhálón 15-20 perc alatt képernyőre kerül a könyv, amelyet mindjárt, további 15-20 percen belül ki is nyomtathatnak magamnak. Az idő egy óra, költsége minimális. Ez a jövő civilizatorikus eleme: ha a világ fennmarad, s ha az emberiségre nem sújt le valami környezeti vagy hadi, mondjuk atom- és hidrogéncsapás, a tudomány és a technika fejlődésében biztosak lehetünk. /.../

Nem vagyok futurologus, csak gondolkodom a jövőről. /.../ ...maradjunk egyelőre a környezetszennyezés problémájánál. /.../ Nemcsak a kéményekből és a motorokból kibocsátott vegyi gázok és gőzök, s a gyárakból kidobott, nemritkán azonosíthatatlan mérgek, a Csernobil típusú katasztrófákból s a sivatagi, légköri és óceániai kísérleti robbantásokból származó sugárzó anyagok jelentik a környezetrontást, hanem a természetpusztító rablógazdálkodás is. /.../ Az Alacsony-Tátra fenyvesei sárgulnak, tavasszal ugyanezt láttam az óturai hágó nyugati torkolatánál, az északnyugat-csehországi fenyőkből a kémia száraz cirokseprűket csinált, a szibériai folyamok síkvidéki, Bős típusú vízi erőművei feltöltötték a medreket, alámoszták, elláposították a környék talaját, s egy franciaországi mezőgazdasági területet tettek tönkre. /.../ Ez mind az ember ostoba, a beavatkozások következményeit végig nem gondoló tevékenységének folyománya, s harminc-negyven év alatt játszódtott le földünkön. /.../

Falum népességének ma már több mint a fele iskolázatlan cigány – és munkanélküli. Nem az a baj, hogy cigányok, hanem az, hogy gyöngén iskoláztak. Különös paradoxon, hogy mégis ők tartják fenn szülőfalum magyar alapiskoláját, mert a magyar gyermekek többségét a szülők már évtizedek óta szlovák iskolába járatják. Így a cigányok nyerhetnek némi rendszeres tudást a magyar kultúráról és nyelv-

ről, a magyarok viszont jóformán semmit. A világ így fordul ki a sarkából. Ha így folynak tovább a dolgok, s nem látom, hogy másképp alakulnának, falum sorsa magyar és keresztény (református, római és görög katolikus) szempontból megpecsételtetett. A XX. század, a két világháború vérvesztése és egzisztenciális rémülete, Trianon és Párizs, a német fasizmus és szovjet kommunizmus kiszívták lelkünkől az életerőt s a létfenntartás ösztönét. Célt, feltételeket, kapaszkodókat, értékeket és eszközöket kellene adnunk az embereknek, hogy új életre támadjunk. Ha még nem késő! /.../ A felvidéki magyar sávra, mely kiürülőben van, a kevés gyermek, a városokba vándorlás /.../ következtében több irányból nehezedik etnikai nyomás. /.../ Holland, dán, német földbérletekről hallunk, s nevesítenél maradó földjeinket valószínűleg szlovák és nyugati vállalkozók veszik majd bérbe és tulajdonba. Ők tudnak velük mit kezdeni, mi nem... ...ha nem következik be egy teljes mentális fordulat, s nem telítődik a tér, amelyet ezer-száz évig laktunk, biológiai jelenlétünkkel, nyelvünkkel, kultúránkkal, civilizációnkkal, vállalkozásainkkal és intézményeinkkel – nem mások ellen, hanem önmagunkért.

Az agresszió bűn, az önvédelem viszont nemcsak jog, hanem kötelesség is. /.../ Itt van aztán az erkölcs kérdésköre, amelyet tárgyaljunk most a szó tágabb értelmében. Szerelem, család, dohány, alkohol, bescsület, kábítószer, bűnözés, vandalizmus... A szervezett bűnözés, a gyermekkorban kezdett dohányzás és kábítószeresítés, a kamaszkor hajnalán kiélni kezdett nemiség és a vandalizmus új jelenségek, a korai válások tömegével. Apátlaná lett világban élünk, mondják; a gyermekek többségét magányos anyák vagy idegen apák nevelik. /.../ Ahogy a környezetet, s vele az embert is gazdasági és természetátalakító áltudományos koncepciók pusztítják, és társadalmi utópiák teszik tönkre, úgy hat ránk, mint társadalmi lényekre pusztítólag a születésszabályozás, az ún. női jogok s a jog által engedélyezett, úgyszólván akadálytalan abortuszok és fogamzásgátlók elméleti, jogi, erkölcsi, intézményi, mechanikai és gyógyászati kéllékrendszere. /.../ A környezeti ártalmak az emberek százmillióit tették érzékennyé az allergénekre, s e szám a hajlam átörökléses természete révén meredeken fog szaporodni. Ellenállóképességünk gyöngül, a férfiak nemzőképessége csökken, s az AIDS-vírus már tízmilliók szervezetébe fészkelte be magát. A játékba egy-két évtizede a génmanipuláció kísérletei szálltak be, jelölül annak, hogy az ember

KONCSOL LÁSZLÓ író, költő, műfordító, irodalomkritikus, publicista, szerkesztő, helytörténeti kutató és a Szlovákiai Református Keresztény Egyház főgondnoka iskoláknak, pontosabban a komáromi Selye János Gimnázium elődjének tekinthető középiskolának egyik kiváló tanulója volt. Deregyőn született 1936-ban; iskoláit szülőfalujában, majd Sárospatakon, Dunaszerdahelyen és Komáromban végezte: itt érettségizett 1954-ben. A Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–szlovák szakon szerzett tanári oklevelet. Több helyen működött pedagógusként, később kiadói és folyóirat-szerkesztőségekben dolgozott. Jelenleg szabadfoglalkozású író és helytörténeti kutató. Számos műve jelent meg, az írás mellett a Kalligram könyvkiadó Csallóközi Kiskönyvtár sorozatát szerkeszti. A Magyar PEN Club tagja, Madách- és Bethlen Gábor-díjas.

Az itt közölt részletek a Dunaradványon elhangzott és az Irodalmi Szemle 2005/1. számában megjelent írásából valók (Jakabné L. Ilona válogatásában).

A képen fent: Koncsol László is Aranymatúra oklevelet vett át volt igazgatójától, Horváth Józseftől.
Lent: A találkozás 50 év után

Mit várhatunk az időtől?

Isten teremtett rendjébe minden ponton be akar avatkozni. Itt a sejtek elektronmikroszkópikus elemeibe piszkálnak bele, s ha beavatkoznak, az intervenció következményei hosszú távon kiszámíthatatlanok.

/.../ A kis és nagy nemzeti imperializmusok, a különböző módszerekkel dolgozó gyarmatosítók és hol nemzeti, hol ideológiai alapon államosítók közös célja, hogy minél több embert forgassanak ki jogos tulajdonukból. Ezt tették a felvidéki magyarokkal több ütemben, ilyen vagy olyan hivatkozással, s hogy lássuk a több évtizedes állami fosztogatás eredményét, /.../ vegyük elő a nevesítetlen földek jegyzékét. Jelenlegi helyzetünk egyik magyarázatát ebben az elborzasztó méretű vagyonvesztésben kell keresnünk. A másik: /.../ nem polgárosodhatt. /.../ Nem szükségszerű a falvak kiürülése... –, de a maradáshoz és fejlődéshez az ősi családi tulajdonra, számos mezőgazdasági, ipari, kulturális és kereskedelmi vállalkozásra van szükségünk. Szövetkezesekre, jó iskolákra, kiváló lelkipásztorokra és pedagógusokra, kultúraszervezőkre, orvosra, sportpályára, szolgáltatásokra, könyvtárra, falumúzeumra, népfőiskolára, ének- és zenekarokra, takarékszövetkezetekre, boltokra, polgári biztonságra, összetartásra, társasági életre, változatos lehetőségeket kínáló művelődési házra – és sok-sok gyermekre. /.../

Régióink része lett az Európai Uniónak, ennek a fiatal gazdasági és katonai nagyhatalomnak, de (némi túlzással szólva) csak úgy, legalább egyelőre, ahogy az Egyesült Államok indiánjai, bronxi négerai, esett régiói élvezik országuk szuperhatalmi státusát. Ma ez a helyzet, s még évtizedekig ilyen állapotban leszünk. Emelkedésünk lassú lesz, s imádkozunk, nehogy úgy alakuljanak a világpolitika dolgai, hogy az unió akkor hull szét, amikor demográfiai szempontból a leggyengébbek leszünk. /.../ Aki a tízparancsolatot jelenlegi helyzetünkben s a fentiek fényénél tanulmányozza, észreveszi, hogy korunk európai embere a kőtáblákra vésett isteni parancsolatokat figyelmen kívül hagyja. „Tiszteld atyádat és anyádat...” – hányan tartják magukat ehhez a parancsolathoz? „Ne törj házasságot!” – Honnan a válaszok tömege, ha nem a tilalom megszegéséből? „Ne öl! Ne lopj!” – Az élet lassan másról sem szól, mint ezek megszegéséről. Az értékek szétmállottak. /.../ Lefelé csúszunk, s ösztönünk kiáltja, Isten parancsolja, hogy álljunk meg a lejtőn. Ehhez sok mindent kell tennünk, s mindenkinek, főleg a nevelőknek, pedagógusoknak, lelkeseknek, orvosoknak, pszichológusoknak, újságíróknak, közösségeink hangadóinak – és persze vállalkozóknak éjjel-nappal, hivatásszerűen tenniük kell a magukét. Csak így lesz jövőnk az európai ég alatt.*